

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

DE PARVENU
(Le bourgeois gentilhomme)

Een blijspel in vijf bedrijven

door

Molière

Vertaling en bewerking : Ton Lutz

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2014
Nr.2622

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste VIJFTIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan:

Toneelfonds J. Janssens bvba
Te Boelaerlei 107
2140 Borgerhout Antwerpen

Bij aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een formulier "aanvraag tot opvoering". Op dit formulier moet men plaats en datum(s) van opvoering invullen; het moet minstens vier weken voor de opvoering(en) naar Toneelfonds J. Janssens bvba worden gestuurd. Enkele dagen voor de opvoeringen ontvangt u dan van hen de factuur voor te betalen auteursrechten

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende auteursrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.

TARIEFCODE A1

© 1998 Toneelfonds J. Janssens/Ton Lutz

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Personen :

MONSIEUR JOURDAIN, een burger

MADAME JOURDAIN, zijn vrouw

LUCILE, hun dochter

CLÉONTE, haar minnaar

DORIMÈNE, markiezin

DORANTE, graaf, minnaar van Dorimène

NICOLE, huishoudster van de familie Jourdain

COVIELLE, knecht van Cléonte

EEN MUZIEKLERAAR

EEN LEERLING VAN DE MUZIEKLERAAR

EEN DANSLERAAR

EEN SCHERMLERAAR

DE PHILOSOOF

EEN KLEERMAKER

EEN KNECHT VAN DE KLEERMAKER

EEN ZANGERES

MUZIKANTEN

DANSERS

DE MOEFTI

TURKEN

TWEE LAKEIEN

EERSTE BEDRIJF

Eerste Toneel.

(muzikleraar, dansleraar, muzikanten en dansers)

MUZIEKLERAAR : (tot de muzikanten) Volgt U mij in deze zaal; wilt u daar plaats nemen en wachten op de dingen die komen gaan?

DANSLERAAR : (tot de dansers) En u van hetzelfde laken een pak. Aan deze kant graag.

MUZIEKLERAAR : (tot zijn leerling) Ben jij zover?

LEERLING : Jawell

MUZIEKLERAAR : Laat eens zien! Wel... dat is uitstekend.

DANSLERAAR : Is dat een nieuw stuk?

MUZIEKLERAAR : Ja, een melodie naar een serenade, die ik hem heb laten componeren, in afwachting van het ontwaken van onze vriend.

DANSLERAAR : Mag ik er een blik inslaan?

MUZIEKLERAAR : Zodra hij komt, zult U het met tekst en al kunnen horen; het zal niet zo lang meer duren.

DANSLERAAR : Wij zijn intussen wel zo door het een en ander in beslag genomen.

MUZIEKLERAAR : Inderdaad! We hebben de juiste man gevonden. Precies wat we nodig hadden. Mr. Jourdain betekent een vriendelijk inkomen voor ons door zijn idee zich noblesse en voornameheid in te laten prenten. Uw dansen en mijn muziek mochten willen dat de hele wereld was zoals hij.

DANSLERAAR : Nou, nou, nou. Niet helemaal; ik zou willen dat hij voor de dingen, die wij hem bijbrengen iets meer begrip en gevoel had, dan hij toont.

MUZIEKLERAAR : Inderdaad, inderdaad, inderdaad, weinig begrip, weinig gevoel; maar veel geld...

DANSLERAAR : Wel, ik moet u eerlijk zeggen: gevoel, begrip, een beetje bewondering, ik kan er niet buiten. Applaus streelt mij

als het ware. Het is toch een kwelling, dat een kunstenaar zich over moet geven aan dwazen; dat hij zijn werk aan het oordeel moet blootstellen van een animale idioot. Nee, vertel mij maar niets. Het is verrukkelijk om te werken voor mensen, die in staat zijn de fijnere nuances te ondergaan, die door de schoonheid van een kunstwerk ontroerd kunnen raken. Ja, de grootste voldoening, die iemand kan te beurt vallen voor het werk, dat hij heeft gewrocht, is het herkend te zien en het beloond te weten door bewondering en applaus. Niets betaalt ons beter voor al ons zwoegen. Het is de welluidendste lofspraak, die ik ken.

MUZIEKLERAAR : Ik ben het met U eens en het vergaat mij evenzo. Er is zonder twijfel niets dat ons aangenamer treft dan de waardering waar U van spreekt; maar van de geur van deze wierook kan een mens niet leven. De alleroprechtste lofuitingen zullen iemand bevrediging schenken, als men het betalen niet vergeet. De beste manier om te prijzen, is niet te prijzen met maar vanuit de hand. Het is waar, onze vriend is geen groot licht; hij praat onlogisch, gaat dwaas tegen alles in en applaudiseert altijd als het net niet moet; maar zijn geld maakt de betrekkelijkheid van zijn geest meer dan goed, deze domme burgerman betekent meer voor ons zo je ziet, dan die spirituele mijnheer, die ons hier gelintroduceerd heeft.

DANSLERAAR : Er is een en ander waar in Uw beweringen; maar ik vind wel, dat u de nadruk iets te veel legt op het geld; 't slijk der aarde is zo laag bij de gronds. Ik kan mij niet voorstellen, dat iemand met zelfrespect alleen daar maar heil in ziet.

MUZIEKLERAAR : U bent er toch ook niet ondersteboven van, wanneer ons heerschap U betaalt?

DANSLERAAR : Natuurlijk niet, maar het is niet het enig geluk; ik wou werkelijk, dat hij bij al zijn geld nog een tikje goede smaak had.

MUZIEKLERAAR : Dat zou ik ook wel willen. En daar doen wij dan ook aan wat wij kunnen. Maar in ieder geval krijgen wij door hem enige bekendheid in de wereld; hij betaalt anderen niet;

anderen zullen ons toejuichen, daar is hij niet toe in staat, dat weten wij nu wel.

DANSLERAAR : Ah! Daar komt hij!

Tweede toneel.

JOURDAIN : (op) Wel, wel, mijne heren? Hoe staat het? Kan ik iets zien of horen van uw grapjasserij?

DANSLERAAR : Hoezo? Welke grapjasserij?

JOURDAIN : Hè? Oh! Ja! Hoe noemt u dat dan ook weer... eh uw proloog of monoloog of... of nee... dialoog - met zang en dans.

DANSLERAAR : Ah! Juist! Hahaha!

MUZIEKLERAAR : Wij zijn volledig tot Uw dienst.

JOURDAIN : Ik heb u wat laten wachten, maar ik ga mij vandaag heel bijzonder kleden, zoals het mensen van stand betaamt; en nu heeft mijn kleermaker mij alvast een paar zijden kousen gestuurd... haha, ik dacht nooit dat ik er in zou komen.

MUZIEKLERAAR : We hebben hier gewacht tot het u conveniëerde.

JOURDAIN : Wat ik bidden mag, mijne heren, geen van U beiden verlaat mijn huis, voor men mij de kleding bezorgd heeft. Ik zou het erg op prijs stellen. U moet zeggen hoe het mij staat.

DANSLERAAR : Met het grootste plezier.

JOURDAIN : U zult mij zien - haha - van kop tot teen uitgerust - als een edelman.

MUZIEKLERAAR : Wij twijfelen er geen seconde aan.

JOURDAIN : Deze jas heb ik ook laten maken. Oosters - zoals u ziet.

DANSLERAAR : Bijzonder mooi!

JOURDAIN : Mijn kleermaker heeft mij toevertrouwd, dat mensen van stand in de ochtenduren altijd zo lopen.

MUZIEKLERAAR : Staat U voorstreffelijk.

JOURDAIN: Lakeien! Hallo! Hola! Hallo! Mijn twee lakeien!

EERSTE LAKEI: Pardon, mijnheer?

JOURDAIN: Niets. Ik wou alleen maar weten of jullie mij wel hoorden. Wat vindt u van mijn livreiknechten?

DANSLERAAR: Uitmuntend dunkt mij.

JOURDAIN: En nu? (opent zijn kamerjas) ziet u? Met het oog op mijn oefeningen 's morgens.

MUZIEKLERAAR: Voortreffelijk!

JOURDAIN: Lakei!

EERSTE LAKEI: Mijnheer!

JOURDAIN: De andere lakei!

TWEEDE LAKEI: Mijnheer!

JOURDAIN: Mijn kamerjas. Voilà! Lijkt het u goed zo?

DANSLERAAR: Het kan moeilijk beter!

JOURDAIN: Wel, laat eens kijken wat u er van gemaakt hebt.

MUZIEKLERAAR: Ach ja! Allereerst zou ik u graag de melodie laten horen, die hij hier heeft gecomponeerd voor de serenade, waarom u mij verzocht. Hij is één van mijn leerlingen, die voor dit soort dingen een bewonderenswaardig talent heeft.

JOURDAIN: Maar het gaat toch niet aan zoiets te laten doen door een leerling: bent u zelf misschien te goed voor een dergelijke opdracht?

MUZIEKLERAAR: Mijnheer, u moet u vooral niet in de war laten brengen door het woord leerling! Als het er om gaat, weet hij er nog meer van dan de meest erkende maestro; het is een bijzonder fraaie melodie, die hij heeft gevonden. Luistert u maar.

JOURDAIN: (tot lakeien) Mijn kamerjas... dan kan ik beter luisteren... Wacht, misschien toch liever niet... Nee, hier, kom (trekt jas aan) Zo, ja, zo is het het beste!

MUZIEKLERAAR : Ik versmacht dag en nacht
en verkommer van smart .
Uw koele hoge, schone ogen
treffen genadeloos mijn hart.
Helaas voor wie Uw vijand is
hij blijft niet ongedeerd
als gij lief kind, die u bemint
zo hevig maltraiteert.

JOURDAIN: Dit gezang komt mij een tikje droevig voor; daar
word ik slaperig van. Kunt u het niet wat opvrolijken, zo hier en
daar?

MUZIEKLERAAR : Maar mijnheer, de melodie moet toch met de
woorden in overeenstemming zijn!

JOURDAIN: Enige tijd terug heb ik eens een heel vrolijk liedje
gehoord. Wacht... oh... hoe is het ook weer?

DANSLERAAR : Ik weet het waarachtig niet.

JOURDAIN: Er komt iets van een schaap in voor.

DANSLERAAR : Iets van een schaap?

JOURDAIN: Ja... Ah! (hij zingt)
Ik geloofde in Jeannetje
zo zacht en zo mooi .
Nog zachter was Jeannetje
nog zachter dan een ooi!
Helaas, helaas
Zij bleek wreder honderdvoud
Dan de tijger in 't woud.

Vindt u dat nou niet leuk?

MUZIEKLERAAR : Bijzonder leuk!

DANSLERAAR : En u zingt het heel goed.

JOURDAIN: U gelooft het misschien niet, maar ik heb nooit aan
muziek gedaan.

MUZIEKLERAAR : Dan moet U daar zeker aan beginnen, zoals

u met dansen al gedaan hebt. Het zijn twee kunstvormen, die een zeer nauwe binding hebben.

DANSLERAAR: En die een mens de ogen openen voor veel schoons.

JOURDAIN: Leren de voornamere mensen ook muziek?

MUZIEKLERAAR: Ja mijnheer.

JOURDAIN: Dan ga ik het dus ook leren, hoewel ik niet weet of ik er tijd voor zal kunnen vinden; want, behalve de schermleer-
aar verwacht ik ook een leraar in de filosofie, die zijn lessen vandaag zal aanvangen.

MUZIEKLERAAR: De filosofie is ongetwijfeld iets; maar de muziek, mijnheer, de muziek...

DANSLERAAR: De muziek en de dans... Met muziek en dans heeft eens mens wat hij nodig heeft.

MUZIEKLERAAR: Er is in 't hele land niets noodzakelijker dan muziek.

DANSLERAAR: En niemand ontkomt de onvermijdelijkheden van de dans.

MUZIEKLERAAR: Alle wanorde, chaos, oorlogen, zij ontstaan doordat de mensen geen muziek willen leren.

DANSLERAAR: Al het ongeluk dat de mensen treft, alle funeste gebeurtenissen, waarvan de geschiedenis ons verhaalt, de bokken die de politici schieten, de fouten van officieren, alles en alles en nog veel meer komt doordat men niet weet wat dansen is.

JOURDAIN: Hoe dat zo?

MUZIEKLERAAR: Ontstaan oorlogen niet door een tekort aan begrip tussen de mensen?

JOURDAIN: Zeker, zeker.

MUZIEKLERAAR: En als alle mensen muziek zouden leren, zou dat dan niet het middel zijn om één te worden en de wereld de universele vrede te verzekeren?

JOURDAIN: U hebt gelijk.

DANSLERAAR: Wanneer iemand zich misdragen heeft; of dat nu familieaangelegenheden betreft, of regeringszaken, of er zijn fouten gemaakt in de legerleiding, men zegt in zo'n geval toch altijd: Meneer zus en zo heeft een misstap begaan!

JOURDAIN: Dat zegt men! Inderdaad!

DANSLERAAR: En een misstap is een onmogelijkheid wanneer men maar heeft leren dansen.

JOURDAIN: Dat is zeer juist. U hebt beiden volkomen gelijk.

DANSLERAAR: Het is alleen maar om U de voortreffelijkheid en de noodzakelijkheid van de dans en de muziek te laten zien.

JOURDAIN: Maar nu begrijp ik het dan ook helemaal.

MUZIEKLERAAR: Wilt u kennis nemen van ons werk?

JOURDAIN: Jawel, jawel, jawel!

MUZIEKLERAAR: Ik heb U, geloof ik, al gezegd, dat het een stuk is, waaruit blijkt, dat de muziek zeer verschillende gevoelens kan uitdrukken?

JOURDAIN: Uitstekend, uitstekend!

MUZIEKLERAAR: (tot de musici) Komt naderbij! U moet U voorstellen, dat wij er uitzien als 'n herderinnetje en een herder!

JOURDAIN: Waarom toch altijd herders? Je ziet niet anders tegenwoordig.

DANSLERAAR: Wanneer mensen gaan spreken in muziek, dan moeten zij herders verbeelden, want herders zijn zangers en U kunt U toch niet voorstellen dat zangers, die geen herders worden, voor landelijke hartstochten gevoelig zijn?

JOURDAIN: Ja, ja! Houden zangers dan ook schapen? (tot musici) Goedenavond! (tot dansmeester) Wat? Wel vooruit, vooruit, Laat horen!

ZANGERES: O duizend smarten

voor de harten
die verteerd worden van liefde
-deze pijnen noemt men vreugd-
Doch ik tart je!
Hoor mijn lied!
Vrijheid!
Schoner is er niet!

ZANGER: Ai, zalige pijn
zoet liefdes-venijn

Ai, zielen die vlammen van lust,
-en niets is er dat dit vuur blust-
Wat is schoner?
Hoor mijn lied?
Liefde!
Schoner is er niet!

ZANGERES: Ja, ja het is zoet
als men dit ontmoet;
indien men de ware liefde mag smaken!
Helaas! Helaas! hoe wreed, want je vergeet
dat vrouwen ontrouw zijn en niet te raken.
Mijn zusteren overal
Voor de mannen een straf.
Zweer de liefde toch af.

ZANGER: Aanbiddelijk vuur!

ZANGERES: Ah, quelle creatuur

ZANGER: Bedrog zonder grens!

ZANGERES: Ik ben maar een mens!

ZANGER: Wat jij mij aandoet!

ZANGERES: (terzijde) Het gaat meer dan goed!

ZANGER: Wat?

ZANGERES: Hahahahaha!

ZANGER: Laat varen die haat'lijke toon!

ZANGER : Als een messteek voel ik de hoon!
Helaas voor mij geen bemindel

ZANGERES : Die is toch te vinden.

ZANGER : Waar? Ai mij, waar, waar vind ik haar?

ZANGERES : Welnu, om aller vrouwen eer, zie mij aan,
hier ben ik, mijnheer.

ZANGER : Kan ik je geloven bedrog van de nacht?

ZANGERES : Geduld liefste, wacht, wie van ons beiden
't eerste moet lijden?

ZANGER : De goden treffen met helse pijn, wie in
ontrouw de eerste zal zijn.

SAMEN : Ah, ah zachte gloed
ontsteek ons, ontsteek ons,
ontsteek ons gemoed!
Zie ons hand in hand,
Hoe zoet zijn de smarten
van minnende harten.

O, zet ons in brand,
hoe zoet zijn de smarten
van minnende harten.

O, laaiende vlam,
Taratam, tamtam,
O, laaiende vlam.

JOURDAIN : Is dat het?

MUZIEKLEERAAR : Ja!

JOURDAIN : Ik vind het uitmuntend gemaakt, en ik vind er
een aantal alleraardigste woordjes in.

DANSLERAAR : En nu mijn kunst! Een bloemlezing van kleine
bewegingen, passen, fraaie houdingen, waarmee de dans versierd
kan worden.

JOURDAIN : Zijn zij nou ook herders?

DANSLERAAR : Wat U het liefste wilt (tot dansers) Kom!

Entrée de Ballet

DOEK

TWEEDE BEDRIJF.

Eerste Toneel.

JOURDAIN: Kijk eens aan, dat is waarachtig niet gek en die mensen bewegen zich heel goed.

MUZIEKLERAAR: Wanneer dans en muziek samengaan, zal het effect nog groter zijn. U zult zien, hoe verrukkelijk het is. We hebben een klein ballet samengesteld.

JOURDAIN: Dat is dan voor straks alvast; degene voor wie ik dit allemaal laat doen, doet mij de eer aan, hier in huis te komen eten.

DANSLERAAR: Alles is klaar.

MUZIEKLERAAR: Overigens, mijnheer Jourdain, is het niet genoeg. Iemand van Uw stand, met uw allure en met voor alles een juist gevoel voor de mooiere dingen van het leven, zou hier toch minstens alle Woensdagen en Donderdagen een huisconcert moeten geven.

JOURDAIN: Doen andere mensen van mijn - hoe zei u ook weer - allure? - juist, van mijn allure dat ook?

MUZIEKLERAAR: Absoluut mijnheer.

JOURDAIN: Dan doe ik het ook! Is dat mooi?

MUZIEKLERAAR: Zonder twijfel. U hebt dan nodig twee stemmen, een hoge stem en een tweede stem, die dan moeten worden begeleid door blaasinstrumenten, een luit, en een clavecimbele.

JOURDAIN: U moet er ook een trompet-marine in laten meedoen. Prachtig, die ene snaar en zeer harmonieus.

MUZIEKLERAAR: Mogen wij die zaken zelf regelen?

JOURDAIN: Goed, maar vergeet in ieder geval niet personen te sturen, die voor mij moeten zingen, als ik aan tafel zit!

MUZIEKLERAAR: U zegt maar hoe U het hebben wil.

JOURDAIN: Vooral het ballet moet mooi zijn.

MUZIEKLERAAR: U zult tevreden zijn. Wij hebben speciaal voor U een menuet ingevoegd.

JOURDAIN: Menuet? Ah, dat is mijn dans! Ik wil dat U allen toekijkt hoe ik de menuet dans. Allons, Maître.

DANSLERAAR: Een hoed, mijnheer, alstublieft.
(Jourdain neemt hoed van zijn lakei en zet deze boven op zijn slaapmuts)

DANSLERAAR: Lalala; Lalala; Lalala; Lalala; Lalala; Lalala; Lalala; Lalala; ! In de maat alstublieft! Lalala; Lalala; Lalala; - rechterbeen - Lalala; de schouders niet zo naast het oor - drie; een - twee - drie - Lalala; Uw armen - zijn toch niet - verlamd; een - twee - drie -; Uw hoofd - la - rechtop - la. Het gaat goed; juist Lala. Nu de punt - van - de voet - Lalala; naar buiten draaien - drie; zo lala; prachtig - la; flink rechtop lalalala. Mijn lala compliment.

JOURDAIN: Hè hè!

MUZIEKLERAAR: Maar dat kan niet beter.

JOURDAIN: Apropos! Leer mij even hoe ik een révérence moet maken, wanneer ik een markiezin begroet; ik zal dat gauw genoeg hebben.

DANSLERAAR: Een révérence om een markiezin te groeten?

JOURDAIN: Ja; een markiezin! Zij heet Dorimène.

DANSLERAAR: Geef mij de hand.

JOURDAIN: Nee. Doet u 't maar voor. Dan onthou ik het wel.

DANSLERAAR: Als U haar begroeten wilt met veel respect, dan maakt u in de révérence eerst een beweging naar achteren, dan drie stappen naar haar toe en bij de laatste hiervan buigt u nagenoeg tot aan haar knieën.

JOURDAIN: Doet u het even voor! (Dansleraar doet het) Ik heb 't gezien.